



Ceartă, țipete, refuz – toate acestea fac parte astăzi din cotidianul familiei în multe cazuri. Cei mici îi terorizează pe cei din jur și par rezistenți la corectură. Nu părinții, ci copiii spun cum trebuie să fie lucrurile. Ei au preluat puterea. Comportamentul agresiv și lipsit de respect se continuă la școală. Cine are de-a face cu cadre didactice, cunoaște plângerile legate de situația aparent fără speranță a copiilor și tinerilor.

„Peste 70% din copiii de astăzi au tulburări comportamentale“, spune Michael Winterhoff, medic neamț speciali-

zat în psihiatria copiilor și tinerilor, în cartea sa, „De ce devin tirani copiii noștri“, care deja din primul an al apariției sale a ajuns la a nouăsprezecea ediție. Și dă și un exemplu pentru afirmația alarmistă pe care o face:

„Există un test simplu: intrați într-o sală de clasă și cereți-le copiilor să își scoată manualul de limba germană. Va trebui să repetați rugămintea de cel puțin trei ori și vor fi copii pe care nu-i veți determina să facă asta, nici dacă îi nominalizați. O treime din copii par absenți de la oră, o altă treime fac altceva, vorbesc, ascultă muzică, fac gălăgie prin clasă. Asta este



Copilul meu, tiranul meu?

Copii tiranici, părinți neajutorați, cadre didactice enervate până la epuizare. Ce se întâmplă cu copiii noștri și cu noi, părinții? O inventariere.

o oroare, pur și simplu. Elevii de astăzi au stadiul psihologic de dezvoltare al unor copii sub trei ani.“

Dacă, într-adevăr, cifra copiilor cu tulburări de comportament este chiar atât de mare, lăsăm această afirmație deocamdată așa. Realitatea este că Winterhoff, prin analiza sa, a atins punctul sensibil al vremii. Nesiguranța părinților și educatorilor este mare. Emisiunile despre „Super-dădace” (Supernanny) la televizor, care trebuie să aducă iarăși pe calea cea bună pe copiii scăpați de sub control, se bucură de cote ridicate de audiență. Ce nu merge cum trebuie la copiii noștri?

Winterhoff numește ca motiv pentru această nenorocire trei tulburări relaționale fundamentale între adulți și copii:

1. *Camaraderia*: adultul îi privește pe copii de pe același nivel și are convingerea, că și copiii mici se pot educa prin explicații și înțelegere. Acest lucru pornește dintr-un concept de prietenie și o dorință puternică de armonie. Părinții care se poartă astfel vor să trăiască în armonie cu copiii lor cu orice preț, pun mereu accent pe bună înțelegere și dispariția ierarhiilor din cadrul familiei. Adulții nu îi mai văd pe copii drept copii, ci parteneri cu aceleași drepturi, cu care trebuie discutată orice problemă din viața de zi cu zi. Stabilirea limitelor care este atât de necesară, devine astfel imposibilă. Urmarea: adulți egoiști și inapți pentru viață, deoarece, spre exemplu, toleranța frustrării, conștiința, atitudinea față de muncă și spiritul de echipă nu s-au putut forma suficient.

2. *Proiecția*: adultul compensează dragostea și aprecierea prin copil. De teamă că fiul sau fiica ar putea să îi refuze afecțiunea, nu îi mai pune limite. Are loc astfel o răsturnare a puterii. Copilul are impresia că se găsește deasupra adultului și îl poate dirija.

3. *Simbioza* este numită de Winterhoff drept situația în care părinții se contopesc cu copilul, îi scuză totul și nu îi arată limite. Copilul nu mai este perceput ca o persoană de sine stătătoare. Părinții nu observă când copilul lor este obraznic la culme. Se simt atacați când se discută cu ei despre asta. Copilul rămâne pe loc în stadiul său de dezvoltare, rămâne la stadiul de „narcisist din copilăria timpurie” și nu învață să țină cont de ceilalți oameni.

Pentru a anticipa imediat: imaginea despre om a lui Winterhoff nu coincide cu cea a Bibliei. El vede în comportamentul greșit al copilului doar o tulburare de creștere, din cauza tulburărilor relaționale numite mai sus. Nu trebuie

însă să se piardă din vedere faptul că omul rămâne mereu o făptură căzută, păcătoasă, și prin natura sa nu este în niciun caz bun.

Este interesant că, în ceea ce privește autoritatea, Winterhoff susține ceea ce spune Biblia, și anume, că omul în rolul de tată, mamă, învățător sau profesor, se găsește automat *deasupra* copilului. Inversarea de putere din zilele noastre, de la adulți la copii, este una dintre cauzele pentru diversele probleme din familii. Când autorul vorbește despre delimitarea necesară față de copil, nu se referă la lipsa de dragoste, la atitudinea rece și autoritară sau la deprecierea copilului. Purtarea plină de dragoste față de copil, sub forma contactului fizic adecvat, nu este deloc pusă la îndoială de necesitatea delimitării.

Winterhoff nu își vede cartea drept îndreptar al educației. Țelul său este să îi provoace pe cititori să se gândească la comportamentul lor față de copil. În cea de-a doua carte a sa, „Nu trebuie să fie tirani”, el încearcă să schițeze soluții. Nu vrea însă să ofere soluții concrete, pentru că se vede doar în rolul de persoană care avertizează. Conform părerii sale, nu se ajunge nicăieri, câtă vreme problema reală nu este văzută și înțeleasă.

Merită să ne gândim la analizele sale înfricoșătoare, pe care le-a făcut în urma experienței sale de ani de zile cu copiii cu tulburări de comportament. Din păcate, și mulți creștini s-au decis pentru o relație de camaraderie cu copiii lor, cu toate efectele negative care rezultă de aici.

În cadrul acestui concept s-a pierdut, pe lângă altele, și înțelegerea diferenței dintre independență, conștiință de sine și autodeterminare. Copiii sunt lăsați să hotărască singuri multe lucruri și să le facă, indiferent dacă aceste acțiuni au sens sau nu. Se amintește cu mândrie cât de independent este copilul. Însă el nu este independent, ci doar hotărăște singur. Acest lucru se vede clar când copilul trebuie să primească indicații de la altcineva. Copilul încearcă, conform obișnuinței, să își impună punctul de vedere și nu mai poate să împlinească direct și firesc indicațiile date de cadrul didactic.

„Copilul meu are o voință atât de puternică!”

Cât de absurd este conceptul despre copil ca și partener, arată un exemplu dintr-o grădiniță din Germania:

Este dimineață, ora opt. Majoritatea copiilor sunt aduși de părinții lor la grădiniță la această oră. Sarah, de trei ani și jumătate, coboară scările cu mama ei, însă mai mult se împiedică pe scări decât coboară. Motivul pentru această acțiune periculoasă este evident: copilul poartă pantofi instabili, cu care un mers normal ar fi dificil și pe o suprafață dreaptă.

Lipsa unei persoane, care să aibă o conducere clară, va da naștere la o întregă generație care nu mai recunoaște nicio autoritate și care iese astfel din orice cadru social.

Pe scări, un copil de trei ani este clar suprasolicitat. Directoarea grădiniței o avertizează pe mamă, că Sarah se poate răni astfel. Răspunsul mamei vizibil enervată: „De fapt, nici măcar nu a fost hotărârea mea, Sarah a insistat când am fost la cumpărături și nu s-a lăsat convinsă de niciun argument, oricât de bun.” Atunci când i se spune că sănătatea copilului este periclitată de pantofii nepotriviiți, ea răspunde: „Nu mă pot impune în fața fiicei mele, ea are o personalitate grozavă, atât de puternică!”

Sarah nu este un caz izolat, susține Winterhoff, ci este reprezentativă pentru o schimbare a etaloanelor în domeniul educației copiilor. Copiii sunt implicați astăzi foarte firesc și în luarea deciziilor mult mai problematice, fiind astfel foarte mult suprasolicitați. Până la urmă, mama Sarahei suportă să fie tratată ca un copil de către fiica ei și aceasta să hotărască peste ea, pentru că îi este frică să nu cumva să piardă dragostea fiicei, dacă se impune.

Și scena care se petrece în familia Schmidt este șocantă:

Este prânzul, ora treisprezece. Tocmai ce se terminase masa de prânz. Fiica Mia, în vârstă de doi ani, este întrebată de mama ei, dacă dorește să doarmă după prânz sau nu. Mia se gândește, se tot gândește, părinții ei așteaptă răbdători decizia fiicei lor, căci uneori Mia, pur și simplu, nu are chef să doarmă după-amiaza. Însă astăzi simte că este oboșită și vrea neapărat să doarmă. Acum trebuie, bineînțeles, să aibă loc ritualul obișnuit pentru ca ea să adoarmă. Acesta decurge astfel: Mia se culcă în mijloc, în dreapta și stânga ei se culcă tatăl și mama. Mia poate acum să îi țină pe amândoi de nas până ce, în sfârșit, adoarme.

Winterhoff spune: „Nu credeți că astfel de scene au loc cu adevărat? Că părinții se lasă duși de nas de copiii lor în cel mai adevărat sens al cuvântului, fără să le sară în ochi faptul că această situație s-ar putea să nu fie în ordine? Acum, copiii exact asta fac și părinții le fac jocul, în fiecare zi, în tot mai multe familii. Numărul candidaților care cresc mai repede decât pantofii pentru copii și care vor tinde să aibă un comportament tiranic, este mare, iar cifra din umbră este și mai mare. Tendința este în creștere.”

Lipsa unei persoane, care să aibă o conducere clară, va da naștere la o întregă generație care nu mai recunoaște nicio autoritate și care iese astfel din orice cadru social. De aceea

este absolut necesar ca adulții să își schimbe gândirea și să se distanțeze de conceptul „copilul ca partener”.

În casa părintească, la fel ca la grădiniță și școală, copiii au nevoie de structuri, deoarece structurile conferă echilibru și siguranță. Cu cât copiii sunt mai mici, cu atât mai puternică trebuie să fie structura sub forma programelor și ritualurilor reglementate.

Un cadru didactic trebuie să își facă iarăși curaj să dea indicații elevilor și să insiste ca o temă pentru acasă, făcută prost, să fie refăcută. Astfel, copilul simte autoritatea cadrului didactic și poate să se orienteze după aceasta. Învăță să își facă temele, chiar și când nu are chef de asta.

Din păcate, părinții adesea îi înjunghie pe profesori pe la spate. Dacă un profesor confiscă telefonul mobil al unui elev, pentru că acesta se juca la el, părinții se plâng consiliului profesoral, în loc să își mustre odrasla. Multe cadre didactice se plâng că nu prea mai au șanse să se impună, fără să aibă parte de stresul provocat de părinții revoltați.

„Der Spiegel” („Oglinda”, lb. germ., revistă săptămânală de știri, n.tr.) relatează în vara anului 2008, despre un val de plângeri în școlile germane. „Implicarea avocaților în conflictele școlare este deja ceva la ordinea zilei în instituțiile germane de învățământ. Fie că este vorba despre măsuri disciplinatorii, modalitatea de notare sau decizii legate de promovarea elevilor, nu lipsește deloc potențialul conflictual între părinți și cadrele didactice. Și tendința de a merge cu discordia, în caz de nevoie, și la tribunal, crește din ce în ce mai mult.”

În reclamații, este vorba despre lucruri precum următorul: „O învățătoare ar fi trebuit să se justifice pentru faptul că ea corectează cu roșu. Este o experiență traumatizantă pentru un copil, să vadă pe caietul de clasă atâtea observații, făcute cu această culoare semnalizatoare. Acesta era reproșul făcut de o mamă mică.”¹

Winterhoff scrie despre o învățătoare care i-a povestit următoarea situație:

În prima zi de școală, a venit un băiat din noua ei clasă la ea și i-a spus următoarele lucruri: „Am vrut să fiu în aceeași clasă cu prietenul meu, Adrian. Noi am spus asta de la început, de când ne-am înscris. Dar acum el este în clasa I B și eu sunt în clasa I A. Tatăl meu este avocat. Veți vedea ce veți păți. Vă vom da în judecată, dacă prietenul meu nu poate veni în clasa mea.” După această prelegere, copilul s-a întors și a plecat.

Când copiii au impresia că au fost nedreptățiți, aleargă la părinți.

În loc să verifice afirmațiile și să discute cu cadrul didactic despre situație, părinții apelează la directorul școlii sau la un avocat. Comportamentul copilului este pierdut din vedere, în contextul conflictelor dintre adulți.

Principii ale educației creștine

Timpul nostru este marcat de destrămarea valorilor valabile. Nu mai există un etalon obligatoriu. Fiecare face ce vrea. Rezultatul acestui individualism greșit înțeles este lipsa de echilibru și orientare. Acest concept de laissez-faire² a dat greș. Beate Scheffler, deputata „verzilor”, profesoară și mamă a trei copii mici, a scris în 1993 cu prilejul revoluției din Rostock³: „Tinerii de astăzi sunt copiii noștri, elevii noștri și ‚produsul’ educației noastre. A fost revolta noastră, care a făcut multe sisteme valorice să se prăbușească. Nu am fost noi, cei care am luptat împotriva tuturor normelor? Am pus la îndoială orice autoritate, cel mai mult ne-am dorit să desființăm complet familia. Noi, ca și educatori, nu le-am dat oare prea rar copiilor noștri șansele unei confruntări cu noi? I-am lăsat să discute, să hotărască și să decidă. Am pus



cât de puține limite s-a putut, a fost neplăcut pentru noi să emitem interdicții cu care copiii ar fi trebuit să se confrunte.” Ne dorim mai multe astfel de păreri.

Nesiguranța în problema educației este mare și printre creștini. Chiar dacă Biblia nu este o carte de pedagogie, ea conține totuși afirmații concrete pentru educația copiilor noștri. Înainte, era ceva de la sine înțeles că Biblia, ca și Cuvânt al lui Dumnezeu, stabilea aceste valori. Astăzi, ele sunt ridiculizate, deși conceptele despre educație care se schimbă întruna sunt periodic respinse, din cauză că se dovedesc a fi inutile.

Înainte de a ne ocupa de țelul educației, ar trebui să ne fie clar cum l-a gândit Creatorul pe om. De aceea trebuie să căutăm imaginea biblică despre om.

Dumnezeu l-a creat pe om după chipul Său, ca și corespondent al Său, care să acționeze după instrucțiunile Sale. Nu ca o ființă autonomă, ci ca una dependentă de El și responsabilă. De la căderea în păcat, purtăm în noi o moștenire fatală. „Nu este nicio deosebire. Căci toți au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu” (Romani 3:23). Omul este pătat de păcat, este o faptură căzută, care își ratează adevărata menire. O ființă profund egoistă încă din copilărie, care își caută doar propriul avantaj. Chiar și în condiții exterioare ideale, firea naturală, căzută, își găsește mereu drumul spre suprafață. De aceea, nici cea mai bună educație nu îl poate schimba pe om.

Cu toate acestea, omul poartă dorul de vindecare și astfel veșnicia în inima sa. Și aici strălucește lumina Evangheliei. Profetul Ezechiel vestea deja posibilitatea înnoirii printr-o întoarcere radicală la Hristos: „Le voi da o altă inimă și voi pune un duh nou în voi. Voi lua din trupul lor inima de piatră și le voi da o inimă de carne, ca să urmeze poruncile Mele, să păzească și să împlinească legile Mele; și ei vor fi poporul Meu, iar Eu voi fi Dumnezeul lor” (Ezechiel 11:19).

Țelul vieții este deci omul înnoit, care Îl iubește pe Dumnezeu și pe aproapele său ca pe sine însuși. Astfel sunt schimbate toate domeniile vieții.

Un lucru este clar: prin educație nu poate fi rezolvată problema fundamentală a omului. Și atunci? Ne rămâne doar resemnarea? Nu. Educația creștină înseamnă, să îl faci pe copil să Îl iubească pe Isus Hristos și să îl ghidezi de așa manieră, încât să reacționeze la oferta dragostei lui Dumnezeu. Bineînțeles că trebuie să i se explice clar copilului și drepturile și nevoile celorlalți și acesta să deprindă un comportament social.

Acest lucru este posibil doar printr-o educație credibilă, cu autoritate, care să îl ajute pe copil să facă pași împotriva tendinței către egoism, care se găsește în el. Biblia cere clar autoritate în educație. Copiii au nevoie de linii directoare și limite în cadrul cărora să se poată mișca. Fără un cadru orientativ, ei se simt nesiguri. Acest lucru duce, la rândul său, la agresivitate și comportament asocial.

Omul este o ființă profund egoistă încă din copilărie, care își caută doar propriul avantaj. Cu toate acestea, omul poartă dorul de vindecare și astfel veșnicia în inima sa.

Educația în sens biblic include și pedeapsa. Autoritatea care renunță din principiu la pedeapsă nu este autoritate.

Circulația rutieră funcționează doar dacă respectăm regulile de circulație. Dacă desconsiderăm prescripțiile legale de viteză, suntem amendați. Dacă legiuitorul doar ar ridica degetul arătător ca un avertisment și nu ar emite amenzi, nimeni nu s-ar preocupa de indicatoarele de interdicție care slujesc doar binelui nostru.

Acest lucru nu înseamnă însă că Biblia vede pedeapsa, drept mijloc de educație propriu-zis. Pedeapsa trebuie să aibă mereu în vedere binele copilului și nu trebuie să aibă loc niciodată la mânie. Este consecința firească a desconsiderării autorității părintești și este indispensabilă pentru dezvoltarea sănătoasă a copilului.

Dumnezeu este Tatăl nostru în Isus Hristos. Așa cum se poartă El cu copiii Săi, trebuie să procedăm și noi. Autoritatea Sa este caracterizată de dragoste și îndurare. El nu bagatelizează comportamentul nostru greșit, dar iartă cu plăcere, când Îi cerem iertare. Relația noastră cu Dumnezeu se bazează pe o relație de încredere. Acest lucru îl spune Biblia când vorbește despre credință. Având această încredere, mă orientez după poruncile lui Dumnezeu, pentru că știu că sunt bune pentru mine. Ascultarea față de Cuvântul lui Dumnezeu, față de autoritatea Sa, își are deci rădăcinile în încredere.

Așa ar trebui să fie și relația noastră cu copiii noștri, marcată de dragoste și încredere, nu de camaraderie, ci cu autoritatea pe care a gândit-o Dumnezeu pentru noi. ■

| Yvonne Schwengeler

¹ Guido Kleinhubert: *Experiențe traumatice*. În: “Der Spiegel” 26/2008

² În pedagogie, termenul introdus de Kurt Lewin desemnează un stil de educație în care copilul este lăsat să decidă singur. Educația nu este văzută astfel drept o măsură legitimă față de copil. A nu se confunda cu educația anti-autoritară. (n.tr.)

³ Revolta din Rostock (22-26 august 1992) este cunoscută drept cea mai puternică revoltă împotriva străinilor după cel de-al Doilea Război Mondial. Sute de extremiști de dreapta, aplauzați de aproximativ 2000 de spectatori, au aruncat cu pietre și cocktailuri Molotov în locuințele repartizate străinilor care solicitau azil politic. Nimeni nu a fost ucis în aceste atacuri. (n.tr.)